

رویدادهای مهم تاریخی

از سقوط امپراتوری عثمانی تا به امروز

گروه پویشهای تاریخی
زیور نظر: محسن میرزایی

بخش سوم

«وایت بیکر» و کشف سرچشمه های نیل

بعد از «اسپک» و «بیرارد برتون» یک انگلیسی جست و جوگر بی پروا به نام «ساموئل وایت بیکر» در تاریخچه کشف سرچشمه های نیل جای ازجمنندی دارد.

«ساموئل وایت بیکر» در سال ۱۸۲۱ م (۱۱۹۹ شمسی) در یک خانواده ثروتمند انگلیسی در شهر لندن دیده بر جهان گشود.

پدر «بیکر» مرد ثروتمندی بود. او صاحب یک کشتی، یک بانک و مدیر یک شرکت راه آهن بود. «بیکر» تحصیلات خود را در رشته مهندسی به پایان رسانده بود و به خاطر همین تخصصی، راه اندازی «بیکر» عاشق شکار بود و برای شکار بزگ و فیل بارها به نقاط مختلف جهان از جمله «اسیلا» و «مالکان» سفر کرد.

«بیکر» علاوه بر شکار به جغرافیا نیز علاقه زیادی داشت. از این رو آفریقا برای ارضای تمایلات او جای بسیار مناسبی به شمار می رفت.

«بیکر» مصمم بود که در مسیر رود نیل به سرچشمه های آن دست یابد و در ضمن چنین سفر پرهیجانی، در کرانه های آن رود به شکار حیوانات ببرد.

«بیکر» پیش از آنکه سفر اکتشافی خود را آغاز کند در «سودان» برای ارتباط با مردم بومی، زبان عربی را به خوبی فراگرفت.

«بیکر» در اواسط ماه آوریل ۱۸۶۱ م (۱۲۴۰ هجری شمسی) به همراهی همسرش، مصر را به قصد کشف سرچشمه های نیل ترک کرد.

«بیکر» و همسرش در اوج گرمای تابستان که دمای هوا در سایه، از ۴۵ درجه سانتیگراد می گذرد از

در این هنگام گل و لای نیل و مگس های تسمه تسمه، ادامه سفر را غیرممکن ساخته بود. آنها سه ماه در آن نواحی ماندند و سرانجام در ماه آوریل همان سال از یک مسیر فرعی به شهر خارطوم پایتخت سودان رسیدند. در این موقع «بیکر» از جغرافیای سلطنتی انگلستان بیامی دریافت کرد. در این پیام آمده بود که:

«بیکر» و همسرش «اسپک» و «گران» و «گران» و «بیکر» را آگاه کرد که دریاچه مورندنفر در همان نزدیکی هاست. رئیس بومیان هم که جز سرکسبه کون «بیکر» هدف دیگری نداشت وقتی مطلع شد که «بیکر» دیگر چیزی برای دیدن و غارت کردن ندارد او را به حال خود گذاشت.

سرانجام پس از سفری بسیار تنگ آور و طاقت فرسا در ۱۴ مارس ۱۸۶۴ (اسفند ۱۲۴۲ شمسی) به آن دریاچه بزرگ برآید و رسیدند و «بیکر» به یاد شاهزاده تازه درگذشته انگلیسی نام آن دریاچه را «آلبرت» گذاشت.

«بیکر» برای آن که مطمئن شود که این دریاچه به رود نیل راه دارد با همسرش سوار قایقی شکسته شدند و با به خطر انداختن جان خود و پس از تحمل مراهزهای زیاد به منطقه ای رسیدند که رود نیل به دریاچه وکتوریا پیوسته می شد.

«بیکر» و همسرش از همان راه به دریاچه «آلبرت» برگشتند و این بار به سوی شمال رفتند و به منطقه ای

بازگشت «استنلی» به آفریقا

چهار ماه بعد از مرگ «لیونگستون» روزنامه نگار ماجراجو، «استنلی» به آفریقا رفت تا دنباله کار «لیونگستون» را بگیرد و سرچشمه های نیل را کشف کند زیرا معتقد بود در کشف سرچشمه های نیل «لیونگستون» دچار اشتباه شده است.

«استنلی» در ماه نوامبر ۱۸۷۴ (آبان ۱۲۵۳ شمسی) با تانگاتی کم نظیر از جمله ۲۵۶ باربر، ۸ تن تجهیزات و قایق ۱۲ متری که به صورت قطعات جدا از هم حمل می شد، سفر اکتشافی خود را آغاز کرد. هزینه این سفر پرخراج را دوشنبه «نیپورگ هرالده» و «دیلی تلگراف» تقبل کرده بودند. در این سفر سه اروپایی دیگر همراه او بودند که هر سه تن کشته شدند.

در ماه مارس ۱۸۷۵ (اسفند ۱۲۵۳) استنلی به دریاچه وکتوریا رسید. در آن جا قایق را به آب انداختند و تا آبشارهای Ripon پیش رفتند.

تحقیقات «استنلی» درستی کشفیات «اسپک» را ثابت کرد زیرا تنها یک دریاچه وجود داشت که آب آن به رودی می ریخت که به سوی شمال در حرکت بود. در این مرحله «استنلی» می یابست با بررسی دریاچه «تانگانیکا» دریابد که آیا این دریاچه جزو به دریاچه های بزرگ دیگر متصل است یا نه؟

«استنلی» با قایق دور دریاچه تانگانیکا را دور زد و مطمئن شد که این دریاچه نمی تواند سرچشمه رود نیل باشد زیرا هیچ جریانی از آن خارج نمی شد.

دو ماه بعد «استنلی» متوجه شد که لولاها یا Luahala به کنگو راه دارد نه به رود نیل و «لیونگستون» در این مورد دچار اشتباه شده است. سرانجام پس از سفری ۹۹۹ روزه در حالی که از ۳۵۶ نفر همراهان استنلی تنها ۱۱۴ نفر زنده مانده بودند گروهی از بازرگانان اروپایی

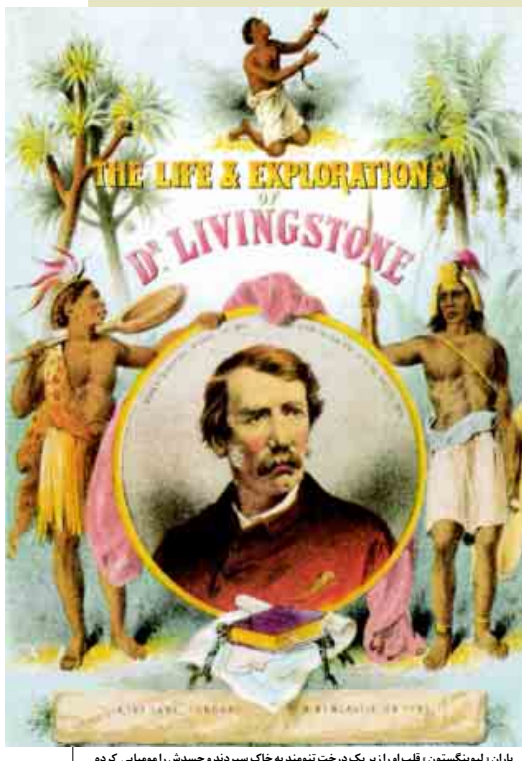

رسیدند که سرچشمه رود «نیل سفید» بود.

«بیکر» کشفیات خود را در پایان سفر در اختیار انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان گذاشت اما از نظر انجمن مذکور کشف «دریاچه آلبرت» با تمام اهمیتی که داشت به معنی کشف سرچشمه نیل بود. از این رو انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان به ماجراجوی دیگری به نام «لیونگستون» مأموریت داد تا دنباله کار را بگیرد و سرچشمه های واقعی نیل را کشف کند.

«بیکر» کشفیات خود را در پایان سفر در اختیار انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان گذاشت اما از نظر انجمن مذکور کشف «دریاچه آلبرت» با تمام اهمیتی که داشت به معنی کشف سرچشمه نیل بود. از این رو انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان به ماجراجوی دیگری به نام «لیونگستون» مأموریت داد تا دنباله کار را بگیرد و سرچشمه های واقعی نیل را کشف کند.

«بیکر» کشفیات خود را در پایان سفر در اختیار انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان گذاشت اما از نظر انجمن مذکور کشف «دریاچه آلبرت» با تمام اهمیتی که داشت به معنی کشف سرچشمه نیل بود. از این رو انجمن سلطنتی جغرافیای انگلستان به ماجراجوی دیگری به نام «لیونگستون» مأموریت داد تا دنباله کار را بگیرد و سرچشمه های واقعی نیل را کشف کند.

ایران، لیونگستون، قلب او را زیر یک درخت تنومند به خاک سپردند و جسدش را بومیایی کرده به انگلستان فرستادند

دیوید لیونگستون

«دیوید لیونگستون» در ۲۱ سالگی به کلیسا پیوست و ضمن انجام وظایف دینی به تحصیل پزشکی پرداخت و در ۲۷ سالگی به عنوان یک کشیش بزرگ برای تبلیغات دینی عازم آفریقا شد.

تاسا با مردم بومی برای تبلیغات دینی در کشورهای غیرمسیحی بهانه ای می خواست و چون تاسا با مردم بومی هر سرزمین در گسوت بزرگ آسان تر بود، تقریباً در همه جای دنیا تمامی فرق مسیحیت از این شیوه استفاده می کردند.

در ایران نیز مسیحیان کاتولیک همین کار را کردند. وقتی از «دیوید لیونگستون» پرسیدند: چرا به آفریقا رفتی؟ در جواب گفت: عشق مسیح مرا وادار به این کار کرد. این کشیش اسکاتلندی که برای تبلیغات دینی به آفریقا رفته بود، دست به کارهای جسارت آمیزی زد که موجب شگفتی شد به طوری که تاریخ او به عنوان یکی از قهرمانان عصر خود یاد می کند.

«لیونگستون» بعد از عزیمت به آفریقا مدت ده سال به امر تبلیغ اشتغال داشت اما در همین سال اقامتش احساس سفری برای کار دیگری ساخته شده است. «لیونگستون» خود را تشنه تجسس و کشف نقاط ناشناخته می دید و سرانجام تسلیم تمایلات جست و جو گرانه خود شد و تصمیم گرفت همسر و فرزندان خود را به انگلستان بفرستد و خود راهی سفر اکتشافی در قاره ناشناخته آفریقا شود و او نخستین فرد اروپایی است که شرق تا غرب آفریقا را به قصد اکتشاف پیسود و نام خود را در صدر فهرست کاشفان بزرگ تاریخ ثبت نمود. در این سفر بود که «لیونگستون» موفق به کشف محلی شد که آن را «دودی» که می فرود نام نهاد.

وجه تسمیه این نام عجیب آن است که در منطقه ای رود زامبزی از Zambesi از ارتفاعات چنان سرازیر می شود که گویی از آسمان به زمین می ریزد.

«لیونگستون» این آستان را به یاد ملکه وکتوریا و «کتوریا» نامید.

بزرگان اروپایی از سرگذشت «استنلی» و هیات همراه او دچار شگفتی شدند و آن واقع را غیرممکن می دانستند. بدین ترتیب «استنلی» و گروه همراه او موفق شدند که ممای دریاچه های بزرگ را دریابند و سرمنشأ و سرچشمه های نیل را به درستی توصیف کنند. تلاش این گروه که دنباله جاش پیشینیان بود سرانجام به ثمر رسید و سرچشمه های پنهان نیل که طی چندین هزار سال ناشناخته و اسرارآمیز بود کشف و شناخته شد.

این کار بزرگ هر چون جسارت و شجاعت انسان های تریس و با اراده در طی قرون است که با تلاش پیگیر خود طبیعت سرسخت را مقهور اراده خود کردند.

روایتیل به درازای ۵۶۱ کیلومتر است و اگر مسافت جریان های فرعی را نیز به آن اضافه کنیم این رقم به ۶۶۷۷ کیلومتر می رسد، بر اساس چنین محاسبه ای می توان گفت که نیل طولانی ترین رود دنیاست. سرچشمه رود نیل در ناحیه ای به نام «لووینوزا» رویو در دریاچه تانگانیکا Tanganyka می یزد و بعد از اتصال به رودخانه دیگری به نام «نیابورونگو» از سوی باختر به دریاچه وکتوریا سرازیر می گردد.

این جریان پس از آن به سمت شمال حرکت می کند و از طریق آبشارهای ۱۲۲ متری دریاچه «مورسین» در دریاچه به دریاچه آلبرت می یزد.

این جریان سپس از سوی شمال «دریاچه آلبرت» در منطقه ای به نام «بحر الجبال» به سودان می رسد.

آنگاه به باتلاقی درمی آید سپس به رشته های فراوانی تقسیم می شود و این رشته آنها از منطقه بحر الزراف می گذرد و چون مقدار زیادی از آن آب در باتلاقی هارومی یزد، سرازیرند آب دورودخانه می یوستن و این به این جریان کاشی آب را جریان می کند.

بدین ترتیب نیل بعد از گذشتن از بحر الفزال، «نیل سفید» نامیده می شود و در ادامه مسیر خود به نیل آبی «بحر الارز» در شهر خرطوم می یزد و از آن به بعد می توان آن را «رود ویتل» نامید.